

وزارت جهاد کشاورزی

معاونت امور تولیدات دامی

دستورالعمل اجرایی پروژه گاوهای دو منظوره

در گله های توسعه ای

مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی کشور

گروه دام سنگین

اسفند ماه : سال 1402

بسمه تعالی

مقدمه :

باعنایت به اینکه آمیخته گیری بین نژادها یکی از متدهای اصلاح نژادی در گاو می باشد بنابراین با بهره گیری از صفات برتر از نژاد (نژادهای دومنظوره) و انجام تلاقی بین آنها منجر به تولید نتاجی خواهد شد که نسبت به والدین خالص عملکرد بهتری خواهد داشت و حداکثر بهره برداری از هتروزیس یا هیبرید ویگور را در نسل اول دارا ست. که این اختلاط نژادی بر اساس اقلیم و مناطق مختلف کشور و در نظر گرفتن شرایط کشاورزی و توسعه گاوداری صنعتی غیر هلشتاین در استانهای کشور محلهای اجرایی انتخاب میشوند. تا دسترسی به اهداف کیفی تولیدی از قبیل شیر و گوشت قرمز فراهم گردد.

اهداف کمی و کیفی:

1. افزایش تولید شیر، گوشت و اقتصادی شدن پرورش گاو در واحدهای روستایی و مناطق کمتر توسعه یافته و ایجاد اشتغال پایدار
2. توسعه و فعال سازی واحدهای پروراندی گوساله و افزایش بهره وری با استفاده از منابع علوفه، ضایعات و پسماند کشاورزی
3. 15 درصد جمعیت گاو اصیل از نژاد دومنظوره بعنوان هسته ژنتیکی و نیز توسعه صادرات محور محصولات با توجه به بازار منطقه
4. افزایش بهره وری گوشت با استفاده از افزایش نسبت گوشت به لاشه و ضریب تبدیل غذایی 6 به 1 در هر کیلو ماده خشک مصرفی
5. افزایش کیفیت شیر و ترکیبات پروتئینی آن نظیر بتاکازئین به منظور تولید انواع پنیر. پوست صنعتی و ...

ضرورت انجام کار:

1. تجربه پرورش گاو خالص از نژاد دومنظوره قریب به سه دهه در کشور و مقبولیت پرورش دهندگان از عملکرد این نژاد،
2. حفظ تنوع نژادی متناسب با تنوع اقلیمی کشور و اقتصادی بودن دامهای دومنظوره
3. کیفیت شیر و محصولات لبنی نژادهای دومنظوره از نظر ترکیبات پروتئینی
4. کیفیت گوشت و راندمان لاشه نسبت به وزن زنده به منظور کاهش واردات گوشت قرمز و افزایش ضریب خوداتکایی

روش کار: مشارکت پیمانکاران بخش خصوصی

جهت توسعه نژادهای دو منظوره در کشور ضروری است عملیات تلقیح مولدین و تلیسه های صنعتی و آمیخته و روستایی صورت گیرد. لذا معاونت با عقد تفاهم نامه با پیمانکاران بخش خصوصی یا کلیه مامورین تلقیح مصنوعی دارای مجوز نسبت به اجرایی کردن پروژه توسعه گاوهای دو منظوره طبق حجم عملیات ابلاغی اقدام نمایند.

مامورین تلقیح مصنوعی در هنگام عملیات تلقیح مصنوعی گاوهای در گله های صنعتی و نیمه صنعتی و روستایی، گاوهای بدون پلاک را به مامورین هویت گذاری اطلاع داده تا نصب پلاک گوش 15 رقمی اقدام شود، سپس گزارش تلقیح مصنوعی را به همراه پایوت اسپرم استفاده شده به معاونت یا شهرستان تحویل دهند.

مامورین تلقیح مصنوعی با همکاری معاونت بهبود تولید دامی استان یا پیمانکار، اطلاعات تلقیحات انجام شده در پروژه را در سامانه دامهای سنگین مرکز بخش عملکرد مامورین تلقیح مصنوعی وارد نمایند.

توضیح: ملاک ارزیابی عملکرد حجم عملیات انجام شده و ورود اطلاعات تلقیح در سامانه مرکز میباشد. گله هایی تحت پوشش که در سالهای قبل عملیات پروژه گاوهای دو منظوره انجام می دادند و تمایل به همکاری دارند در اولویت می باشند.

قابل ذکر است مبلغ تخصیصی به ازای هر راس (حداکثر دو تلقیح) صد هزار تومان جهت خرید دو دز اسپرم نژاد گاوهای دو منظوره (با اعتبارات دام روستایی سال 1402 و اجرا در سال 1403) مورد تاکید و مد نظر این مرکز میباشد

ضمناً تلقیح گاوهای بومی در سطح کشور بمنظور حفظ و حراست از گاوهای بومی خلاف و غیر مجاز میباشد و در صورت مشاهده برابر ضوابط قانونی برخورد خواهد گردید.

توضیح:

کلیه فعالیت های پرورش خالص در واحدهای صنعتی با مشارکت بخش خصوصی انجام میگردد. در پرورش خالص از طریق تولیدات داخلی به روش خالص سازی، انتقال جنین و تلقیح مصنوعی با اسپرم ماده زا و بخش دیگر از طریق واردات سالیانه 3-5 هزار راس دام خالص به مدت 5 سال با روند کاهشی در واردات تامین خواهد شد. عملیات اصلاح نژادی با مشارکت تعاونی ها و تشکل های فنی مهندسی دانش آموخته گان علوم دامی و شرکت های دانش بنیان انجام می شود.

الف) وظایف مرکز اصلاح نژاد دام:

1) تهیه و تدوین دستورالعمل اجرایی پروژه و ارسال به استانهای مجری ابلاغ حجم عملیات و اعتبارات تخصیصی

2) ایجاد امکانات نرم افزاری و پشتیبانی از سامانه های اصلاح نژادی مرکز

3) آنالیز اطلاعات جمع آوری شده و اطلاع رسانی به استان

4) نظارت عالیه به پروژه دو منظوره در گله های توسعه ای در حال اجرای هر استان

ب) وظایف معاونت بهبود تولیدات دامی استان :

1- تهیه اسپرمهای نژاد های دومنظوره (سیمینتال ، براون سویس و ...) جهت استفاده در پروژه گاوهای دومنظوره در گله های توسعه ای با توجه به اعتبار تخصصی و حجم عملیات ابلاغی.

2- عقد قرارداد معاونت محترم بهبود تولیدات دامی استانها با نمایندگان قانونی (پیمانکاران ، مامورین تلقیح مصنوعی) و یا تعاونی ها و دفتر خدمات فنی و مهندسی جهت اجرایی شدن پروژه. و ارسال اسکن یک نسخه قرارداد به مرکز

3- جذب اعتبارات و هزینه کرد اعتبارات تعیین شده برای پروژه توسعه ای گاوهای دومنظوره

4- آموزش و بازآموزی شیوه اجرای پروژه و در صورت نیاز با همکاری مرکز.

5- اولویت انتخاب گله ها : گله های صنعتی و نیمه صنعتی و همچنین دامدارانی که تحت پوشش عملیات ثبت مشخصات و رکورد گیری بوده و دارای پروانه بهره برداری میباشند و همچنین بمنظور سهولت در جمع آوری داده ها قابل دسترس میباشند

6- نظارت بر عملکرد پیمانکار و یا مامورین تلقیح مصنوعی جهت حسن انجام پروژه و پیگیری و ارائه گزارش جهت ورود اطلاعات تلقیح در سامانه مرکز

7- دامداران باید کلیه عملیات بهداشتی و دامپزشکی را در واحد دامداری خود رعایت نمایند.

8- توصیه به پیمانکاران به منظور عدم تلقیح گاوهای بومی

9- در این پروژه فقط اطلاعات تلقیح با اسپرمهای نژاد دومنظوره مد نظر است که ضروریست اطلاعات تلقیح وارد سامانه دامهای سنگین مرکز (عملکرد انفرادی مامورین تلقیح مصنوعی) گردد.

ج) وظایف پیمانکار

1) شناسایی گله های واجد شرایط جهت توسعه و افزایش جمعیت (صرفا گله های کم برخوردار بی بضاعت مالی) و عقد قرارداد با مامورین تلقیح مصنوعی

2) پیمانکار موظف است نسبت به شناسایی و بکار گیری مامورین تلقیح ماهر اقدام و در صورت واجد شرایط نبودن مامور را تعویض نماید.

3) پیمانکار موظف است فقط از مامورینی استفاده نماید که دارای مجوز تلقیح مصنوعی معتبر هستند.

4) انجام و ورود کلیه عملیات تلقیح مصنوعی پروژه توسعه ای گاوهای دومنظوره به سامانه اصلاح نژادی دامهای سنگین مرکز (عملکرد انفرادی مامورین تلقیح مصنوعی) مطابق قرارداد منعقد شده با معاونت بهبود تولیدات دامی استانها .

5) اطلاعات باید حداکثر در دوره 3 ماهه در سامانه مرکز ثبت گردد.

6) تهیه اسپرم های مصرفی با تایید مرکز به منظور برقراری ارتباط ژنتیکی

تذکر مهم: در پروژه توسعه ای گاوهای دومنظوره (تلقیح اسپرم دو منظوره در گاوهای بومی ممنوع بوده و تخلف محسوب میگردد).

خدمات پروژه توسعه ای گاوهای دومنظوره (فقط تلقیح):

خدمات این پروژه شامل خرید اسپرم های دومنظوره (سیمنتال ، ...) و انجام عملیات تلقیح مصنوعی (حداکثر دو تلقیح) در گله های تحت پوشش صنعتی و نیمه صنعتی و روستایی و ورود اطلاعات تلقیح در سامانه مرکز (قسمت عملکرد انفرادی مامورین تلقیح مصنوعی) میباشد

1- اعتبارات تخصیصی پروژه مذکور از محل اعتبارات یارانههای دام روستایی در سال 1402 میباشد و میبایست در سال جاری (1403) اجرایی گردد و برای هر راس 1000000 ریال معادل صد هزار تومان در نظر گرفته شده است .

2- مبلغ 1000000 ریال معادل صد هزار تومان فقط جهت خرید دو دز اسپرم با توجه به حجم عملیات ابلاغی میباشد

3- جدول حجم عملیات و تخصیص اعتبارات سال 1402 اجرا در سال 1403 به استانها بیبوست اعلام میگردد.

4- معیار ارزیابی عملکرد پروژه، میزان اجرای حجم عملیات طبق اعتبارات تخصیصی و ورود اطلاعات در سامانه دام سنگین این مرکز (قسمت مدیریت فایل مرتبط با عملکرد انفرادی مامورین تلقیح مصنوعی) میباشد.

جدول هزینه کرد پروژه گاوهای دومنظوره در گله های توسعه ای 1402 (اجرا سال 1403)

ردیف	شرح فعالیت	هزینه کرد هر راس
1	خرید دو دز اسپرم نژاد های دومنظوره طبق حجم عملیات ابلاغی سال 1402 (سیمنتال ، ، ...)	1000000 ریال
2	هزینه تلقیح گاو ماده گله های صنعتی ، نیمه صنعتی ، ...	به عهده دامدار
	جمع کل اعتبار به ازای یک راس در سال 1403	1000000 ریال

